

Tõe Sõnumid

9. aastakäik.

Tallinnas, 1925.

Nr. 12.

Rahu maa peal

Kas on põhjust loota et see taewalil kuulutus peagi tõdenema saab?

„Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel“. Luuk. 2, 14.

Nõnda laulsid, lord inglid Betlemma väljal sel ööl, kui Onniste-gija sündis. Tema tuli kui Jumala Poeg prohwet Jesaja ettekulutust täitma: „Sest üks laps on meile sündinud, üks poeg on meile antud, kelle õla peal ta walitsus on ja temale pannakse nimi: Imelik, nõuandja, wägew Jumal, igawene isa,

rahwurik. Tema suur walitsus ja rahu on ilma otsata“. Jes. 9, 5. 6. Kõrkõlas jellega laulsid inglid ülewelnimetatud laulu Jumala auks.

Need mõlemad kirjafohad sisaldawad tähelepanemise wäärt töotusi. Missuguseid lootusi pole inimlapsed nende töotuste peale küll rajanud! See töotus oli Israeli jumalateenistuse ja usuelu aluseks. Oodati aastajajad ja tuhanded et töotatud Messijas

peab tulema, ja et rahuriik pidi üle fogu maailma maadwõtma, milles õigus ja tõde oleks asunud.

Lootusrikkalt oodati selle töotuse täideminekut.

Ta tuli just sel ajal, kui ärawalitsetud rah-

was wangi-põlwes ägas; jellepärast oli ka see aeg just kõige kohasem kawa ordatud töotust omeli lõpeaks täidesaata. Kuid missugust pettumust tõi tema tulek rahwale!

Juba tema sündimise wiis ja ülesastumine olid wastupidised rahwa ettekujutustele ja ootusele mis-

pärast ka rahwas teda umbusaldusega wastu wõttis. Kuid siiski lootsid tuhanded et see, kes nõnda wägewasti jutlustas, haigeid arstis ja isegi furnuid ülesäratas, ühel päewal ometi midagi üllatawat wõib lorda saata. Isegi tema kõigesuuremad waenlased ei suutnud tema kohta täielikult erapooletuks jääda, waid waatlesid fogu tema tegewust salapärase eelaimdustega. Isegi tema elu wiimastel minutitel mõtlesid

„Au olgu Jumalale kõrges“ — Inglid.

juuresolijad, et veel midagi üllatawat juhtuda võid.

Jõudis kätte tund, mil seda, kes ennast Jumala Pojaks oli nimetanud, kahe kurjategija wahese, kui kõigealatumalt, risti löödi.

Sääl rippus ta — alasti — mahajäetud — põlatud ja teotatud märatsewa rahwahulga ees. Kuid weelgi mõeldi et ta teotawate kõnede peale, ennast aidata ja ristilt mahaastuda, oma jumaliku wäge saab awaldama. Kuid midagi sellesarnast ei sündinud — tema nõrgutas pead ja suri.

Sääl juures olew pettunud rahwahulk mõirgas wihahoos ähwardawalt rufikaid tõstes, miska eneste wiha lahutada püüdsid. Tema pea kohale ristile kirjutasid paganad teotamise mõttes sõnad: „Jeesus Natšaretist, Juuda rahwa kuningas“.

Jumala ärawalitused rahwas ei mõistnud kogu seda kurblogu mitte ega mõistnud seda ka teotajatele äraseletada. Ja miks pärast?

Sellepärast et nad sellekohaseid töotusi walesti äraseletasid. Nüüd on juba üle üheksateistkümnne aastajaja sellest möödas, kui inglid Petlemmas laulsid: „Mu olgu Jumalale kõrges ja rahu maa peal, inimestest hea meel“. Igal aastal on seda laulu nõndanimetatud „pühhal ööl“ kirikutes ja mõni kord kiriku tornides suure waimustusega lauldud. Kuid kogu maailmas walitsewad täna olukorrad, mis kõike muud, kuid mitte rahu — rääkimata weel jõuluingli rahu mõttest — oodata põhjustawad. Mis on sellest töotusest saanud? Maailm on selle peale lootnud ja kristlik rahwas on seda ülistanud. Kuidas on aga lugu tõelikult?

Misugused wäljawaated on lähewana uue aasta jaoks kirikute kiidulauluga ühendatud? Misuguses olukorras leiame täna „rahu maa peal“?

Siljuti ülesleitud mürgised gaasid, misugustele ükski asi wastu ei pea, raadio läbi juhitawad suurüfud, uued, täiendatud õhusõiduriistad, pauguta lasteriistad ja suitsuta püssirohi ning ei tea misugused teised üllatused näiwad täna ainsamaks rahualuseks olewat. Wähemalt ilmaliku rahwastewahelise rahu aluseks. Palju kindlamal alusel ei asu aga ka rahu waimulikude organisatsioonide seas. Kirikud, kui Petlema töotuse kandjad, awaldawad enda pettumust ja wastuhakkamist ning tõukawad seega õnnistegija tema troonilt, seletades tema töotusi pettuseks ja tühjaks unistuseks.

Enam jagu kristlasi on enda lootustes pettanud ja paganlus hakkab juba kristlasi teotama ja pilkama. Buddalane, mohameeldlane

ja isegi Aafrika must pagan naerab täna kristlaste üle ning riputab teotuskirja Kulgata ristile, nagu seda minewikus roomlased tegid. Kui palju kristlasi wõiwad täna julgesti ja kindlasti neile wastu astuda ja tõe kuulutust wiia. Palju kristlasi hõbenewad täna endid kristlasteks nimetada ja punastawad paganate ilmawaate ja kindla oleku ees, misuguse waimustusega need neile wastuastuwad.

Nüüd püüawad kirikud enda au „üleilmse kristliku ühingu“ asutamise läbi päästa, seega maailmale näidata püüda tahtes et nemad siiski rahu tuua wõiwad. Selleks peetakse konwerents konwerentsi järele, et ometi kord sellele joomitawale sihile jõuda. Kuni siia maale seisab katoliku kirik oma „ülempeaga“ weel kõrwal; temale paistab et tema enda plaanid palju töotawamad on.

Juba hiiawad nad paawsti „rahutoojaks“ ja isegi „rahuthiara“ (paawsti walitsuskübar) on walmis. „Rahuwürst“ on ka selleks juba üleskutse laialisaatnud et „Kristuse riigi asutamisele maapeal“ kaasaaidata.

Nii siis on näha igal pool mitmesuguseid rahuettewõtteid, isegi „rahwaste liit“ on selle mõttega asutatud, et ometi lõpetaks diget rahu põhjalust panna. Kuid mis saab kõigest sellest? — Üks hirmus enesepetmine. Miskipärast? Sellepärast et tõe kuulutamise tundma õppimine on hooletusesse jäetud.

Niisama wähe kui Jeesus üht wägewat Juuda riiki ülesehitama tuli, saab ta maiset rahuriiki inimliste põhimõtete järele ülesehitama. Tema ütleb: „Minu riik ei ole mitte seitsinatsest maailmast“.

Püha Riri ütleb inimliste rahuplaaniide kohta: „Sest kui nemad ütlewad: Rahu on ja pole ühtegi häda! Siis tuleb äiline hukatus nende peale, nõnda kui lapsewaew selle peale, kes käima peal on, ja nemad ei pease mitte. Aga teie, wennad, ep ole mitte pimeduses, et see päew peaks teid kui waras finni saama“. 1. Tess. 5, 3. 4.

Sellepärast peab siis inimlise rahulootuse ajal hirmsad ajad maailma peale tulema. Kristus ütleb: „Ja inimesed lähewad rammutumaks kartuse ja asjade ootamise pärast, mis maailma peale peawad tulema; sest taewa wägesid peab kõigutatama“. Luf. 21, 26. Praegune maailma seisuford wastab täiesti sellele prohwetikuulutusele.

Kui kristlik maailm seda praegu tähele paneks, siis ei rahustaks ta end wale lootusega ja ei oleks täna nõnda pettunud ega pahane usu ja Petlema töotuste kohta. Nad

jääfid ka tulewastest weel koledamatest pettumustest wabaks.

Just see, mis juute pahandas, oleks wõinud neile õnnistuseks olla ja see, mis täna kristlasi ewangeliumist äralangemisele ajab, peaks neid usus kindlaks tegema, et töötuse täideminel ligi on: „Aga kui see kõik hakkab sündima siis waadake üles ja tõstke oma pead üles, seepärast et teie äralumastamine ligi tuleb“. Luf. 21, 28.

Maapealist rahuriiki ei ole iialgi töötatud ja just siis, kui kõigesegasemad ajad maapeal walitsewad, kui maailma riigid kõigeägedamalt üks teise wastu on, siis peab taewa würst tulema ja ilma inimese käe abita ühe igawese rahuriigi üles seadma.

„Aga nende kuningate päwil wõtab taewa Jumal ühe kuningriigi üles ehitada, mis ei pea saama ärarikutud ei igawesti ja see kuningriik ei pea mitte teise rahwa kätte saama; see peab pihuks lõõma ja ära lõpetama kõik kuningriigid, aga ise jääb igawesti seisma“. Tan. 2, 44.

Sellepärast trööstib ja manitseb Kristus oma järelkäijaid raskuste aja jaoks, et nemad ei peaks mitte maiset rahupõlwe ootama: „Seda olen ma teile rääkinud, et teil minu sees rahu oleks. Maailmas on teil ahastust, aga olge julged, mina olen maailma ärawõitnud“. „Rahu jätan mina teile, oma rahu annan mina teile; mina ei anna teile mitte nõnda kui maailm annab. Teie süda ärgu ehmatagu ega saagu mitte araks. Teie olete kuulnud et mina teile olen ütelnud: Mina lähen ära ja tulen jälle teie juure.

Kui teie mind armastaksite, küll teie siis oleksite rõõmsad, et ma olen ütelnud: Mina lähen Issa juure; sest minu Issa on suurem mind. Ja nüüd olen mina teile ütelnud enne kui see sünnib, et teie usute, kui see sünnib“. Joan. 16, 33; 14, 27—29.

Kristuse tulemine on ligi ja ühes seega ka aeg, kus äralumastatud inimesed ühes koos Betlema inglifooriga laulma saawad: „Mu olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu ja inimestest hea meel“.

M. Gehann.

Lõpulik, jäädaw ilmariik

„Aga nende kuningriikide päwil wõtab taewa Jumal ühe kuningriigi üles seada... aga ise jääb ta igawesti seisma“. Tan. 2, 44.

Jumaliku siisenduse kindluselga esitab prohwet uhkele kuningale, Nebukadnetsarile, selle suure tõe, et lord aeg tuleb, mil kõik maised kuningriigid ja walitsused peawad Jumala riigile maad andma. Taewa Jumal wõtab üles seada „ühe kuningriigi“. Üks teine eriti hoogsalt rõhutatud tõde oli jäänud juures, et see riik jääb „igawesti seisma“. Wastandiks kõikidele endistele riikidele — mis paremal juhtumisel ainult mõningad aastasajad kestid — ei pea sellel riigil lõppu tulemagi.

Jumala riik — milline saab see olema?

Mii wanas kui uues Testamendis on sellest riigist palju räägitud. Selle riigi iseloom, tema seadused ja walitseja: kõik neid saab täpselt kirjeldatud ja kõikide aegade „õndsja lootusena“ käsitatud.

Jumala riigi ajalugu algab peale loomise töö kirjeldamisega, sest loomine oli maapealse riigi asutamine, mille üle inimene pidi walitsema. Kui esimene wiis

loomispäewa möödas olid, ütles Jumal: „Tehkem inimese eneste näo jäele“... et nemad walitsewad... kõige maa üle“. 1. Mos. 1, 26. „Sa oled teda pannud walitsema oma kätte töö üle, kõik oled sa tema jalgade alla pannud“. Luf. 8, 7.

Keegi ei kahtle selle üle, et tema üks aineiline isik oli, loodud selle maa kohaseks ja määratud selleks, et ühte teatud tööd lõpule saata.

Alates Sedeni aiaist, oma todupaigast ja elu ning tegewuse keskkohtast, pidi ta aegamööda aga järjekindlalt kõik maa enese alla saatma. Waata 1. Mos. 1, 28. Tema oli tõelik isiklik inimene ja pidi ka samuti ühe tõeliku maa üle walitsema.

Patt ei ole wõinud loomise algplaani ümber muuta. Meie oleme kindlad selle peale, et patu esileilmumine ka juba loomise töö juures oli arwele wõdetud. See, kes juba algusest lõppu ette teab, teadis ka patu tekkimist. Jumala Poja, selle Luustaja, annetamine kõrwaldab igasuguse nurjamiseku mõtte ja kindlustab meile, et kõik mis oli kadumaminemas, jälle täielikult ülesse seatakse. Luf. 19, 10.

Ei pea mitte unustama, et patu kõrwaldamine inimese elust ka patu kõrvalda-

mise tema kodust tarvilikuks teeb. Inimese ettevalmistamine ühe kodu jaoks nõuab ka ühe kohase kodu ettevalmistust inimese jaoks.

Patriarhidele, prohvetitele ja kõikide aegade usumeestele on ühe maise, jäedawa kuningriigi uuesti ülesseehitamine tuntud tööde ja usu kindel ankur olnud. Jumal näitas Abraamile, oma sõbrale, ühes nägemises jäädawat pärandust maa peal ja ütles: „Sest ma tahan kõik maa, mis sa näed, sinule ja sinu soole igaweseks ajaks anda“.

1. Mos. 13, 15.

See sisaldas aga endas kõike maad (Room. 4, 13) ja sugu, (seeme) kellest siin jutt on, tähendas Kristuse ja kõikide ärälunastatude peale. Waata Gal. 3, 16, 29.

Abraamile antud tõotust korrati jällegi tema pojale, Jaakobile (1. Mos. 25, 1—3) ja samuti ka Jakobile (1. Mos. 28, 13) ja see oli neile kõigile üks elustaw ja julgustaw sõna, mis neid põhjustas „majaliste ja rändajatena“ siin elama ja see andis neile kogu nende maise elu ajal troosti ja lootust. Peale nende oli veel palju teisa, kes kõik sedasama ootasid. Loetagu selleks Ebr. 11. peatükki, salmid 8—16.

Prohwet Miika läbi andis Jumal endiste aegade kogudustele otsekohese tõotuse paradüüsliku riigi ülesehitamise selle endise walitsuse kohta: „Ja sina karjatorn, ja Siioni tütre mäeküngas, sinu juure peab saama ja tulema „endine walitus“, Jerusalemma tütre kuningriik“. Miika 4, 8.

37. Taaweti Paulus, salm 11 ja Önnistegija mäejutluses (Matt. 5, 5.) antakse Jumala lastele sama tõotus: „Öndsad on taasafad, sest nemad peawad maa pärina“.

Ühes sellega on kohane meeletuletada neid tähtsaid sõnu, mida Önnistegija kord oma riigi alamatele saab ütleva: „Tulge tänna, minu Isa önnistatud, päri ühe kuningriik“, mis teile on valmistatud maailma asutamiseft“. Matt. 25, 34.

Õõidatud Kristuse läbi.

Rahtlemata on see riik, mis kord Adamale anti, inimese „endine walitus“. Tulewane maailm (Ebr. 2, 5) saab inimese walitsuse all olema, mis on tagasi ostetud Kristuse inimeseksfaanud Jumala-Boja surma läbi. Üks inimene kaotas ära walitsusõiguse ja inimesele õõideti sama õigus jälle tagasi.

Maailma enda ärälunastamine oli üks osa Kristuse suurest lunastamise tööst. Kaduma läinud inimene ja samuti ka tema

kodu pidid mõlemad tagasiõõidetud ja wanasse seisukorda asetatud saama.

Ainult Golgata wõis patu needmist maa pealt kõrwaldada, sest et ainult Golgata inimest tema patu alt wõis wabastada. Ei olnud teist kiiremat ega kergemat teed ärälunastamise teostamiseks. Jeesus suri ja surres täitis ta need kohustused, mis inimene oleks pidanud täitma ning sai seeläbi teiseks Adamaks ja õigeks walitsejaks maa peal. See päew saab wististi tulema, kui kõik saab tema kätte antud ja tema saab walitsema igawesest ajast igawesti.

Mis sugune on seega siis see wõies, lõpulik ilmariik? — See ei ole miski muu kui meie Iskanda Jeesuse Kristuse igawene riik. 2. Peetr. 4, 11.

Ühes oma were läbi ärälunastatutega saab tema maa peal aset wõtma. Ärälunastamise suure töö läbi saab prohveti kuulutus täidetud, mis ütleb: „Aga kuningriik ja walitus ja kuningriikide suurus kõige taewa all antakse kõigekõrgema püha rahwale: tema kuningriik on igawene kuningriik ja kõik walitsused peawad teda teenima ja tema sõna kuulma“. Tan. 7, 37.

Maailma häwitus ja uuesti loomine.

Kristuse igawese riigi ülesseehitamine sisaldas endas ka kõikide inimlikude kuningriikide häwitamise nagu meie neid nüüd tunneme.

Prohwet ütleb: „... see (Jumala riik) peab pihuks lööma ja ära lõpetama kõik kuningriigid aga ise jääb ta igawesti seisma“.

Need maised, kulla, hõbeda, wase ja raua läbi ettekujutatud riigid said „rusuks pekstud“ „nõnda kui põrm suise peksanduse põrandale pealt“ nõnda et neid enam ei olnud. Tan. 2, 44, 35. Seda suurt muudatust toob Kristuse tulek esile. Saadetud arwuta inglite hulgast (Matt. 24, 31), saab ta Jumala pasunaga tulema et siin oma rahwast koguda ja nimelt nii elawad kui surunud. Waata 1. Tess. 4, 16, 17. Jumalafartmatad hukkuvad siis Jumala au ja wäe mõjul (2. Tess. 2, 8), ja maa jääb tuhande aasta kestel ilma elanikkudeta. Selle aja möõddudes saawad jumalafartmatad jälle elawaks tehtud (Jlm. 20, 5) kus nad siis lõpulikult tule järwes hukka saawad. Jlm, 20, 9; Mal. 3, 19, 21.

Tuli, mis kurje huktab, puhastab ka maapinda (2. Peetr. 3, 10), mis sugune siis, valmistatud õigete eluasemeks (Salm 13) kui „uus maa“ igawesti seisma jääb.

Oled sa juba selle uue riigi kodanik?

Uus maal igawene riik! Ükski kõne ei suuda seda au kirjeldada, mis neid ootab, kes lõpuliikult patu üle wõimust saanud.

Püha Riri on täis töotusi selle uue maailma kohta ja nende läbi manitsetakse ja julgustatakse meid selle vastu ette walmistama.

See on Jumala abi läbi kõigil wõimalik. Jumala täieliku õiguse juhtnõõr, tema püha kätt, on ainsamaks mõõdupuuks, mis ka kõiki enne läbikatsutakse, kui nad uude riiki wastuwõtmist leiawad.

Waata 1Im. 22, 14. Armas lugeja, mis suguses wahekorras oled sa täna oma Jeesusega?

Ras on tema käsu põhimõttel ajat sinu südames, nõnda et sa tõelikult tema riigi alam wõid olla. Glad sa tema sees Uuesaaduslikes wahekorras, millest Ebr. 8, 10—12 on kirjutatud?

Uue maa au.

Igatsewalt ootame meie kõik enda ihu ärapästmist. Meil on nälg ja janu elawa Jumala ja tema ligioleku järele, mis ainult uuel maal täielikul määral wõib meile osaks saada. Üks tuntud kirjanik ütleb uue maa kohta:

„Ma näen süäl maad, mis on täielikus wastolus selle, siinse maaga. Ma näen rohelist aaset ja majesteetliki puiestikke nende aulises tehestiku ehtes, lilli mägedel ja orgude nõlwakutel, mis kõik wiferkaare taolises wärwide inimeste elades õitsewad;

aa sadel, puude lehestikus ja lilleõitel ei ole märgata külma häwitust ega kõdunemise häwitawat kätt. Ma ei näe ühtegi needmise märki ega patu jälge... Ma ei näe ühtegi walust moonutatud inimnägu ega murest ja hirmust kortsunud otsaesist. Ma ei näe ristikiwe mis meile teataks, kus wäsinud ihud ja murest murtud südamed selleks puh-

kusele pandud, et põrmuks saada. Siin puuduwad õudustäratawad teated, mis meile ütlewad, et jälle üks wend, sõber wõi kaas-tööline on surma külma käest puudutatud ja kange tunud. Ma ei näe ainsamatti tumedat tuba, kus mõni ustaw inimelu, selle kallal häwitususis närimas, raugeb ja oma hingedhu wäljahingab,

Ma ei näe murest muljutud rinda, ei leinamärki, ega matustrongi. Sellewastu näen ma üht õnnelikkude hulka, selle käes wõidupalmid—wõidumärgid surma ja haura üle.

Igaühe filmist näib nende südames asuw rõõm wäljapaistma. Kõikide palgetelt hiilgab igawese nooruse jõud ja terwis.

Nende kõikide liikmed on painduwad ja tugewad; jalutumad hüppawad kui hirwed. Ma näen pimedaid huwitusega uue maa au waatlewat.

Ma näen kurte taewaliski wiise kuulatawat. Ma kuulen tummasid waljul hääle rõõmulaulusid laulwat, Ma näen kuidas emad eneste lapsi, keda nad elades waenlase maal olid kord pidanud liihikeseks ajaks ärakaotama, uuesti leiawad, et ei hialgi enam lahkuda.

Ma näen kaua lahus olnud sõpru jälle kokku saawat, kuid seekord jäädawalt... Rogu uuel maal ei näe ma ainsamatti patu ja wiletuse jälge; küll aga kuulen ma kõikidelt taewatehadelt ja igalt elawalt olemuselt tänu- ja

kiituse laulu, nagu palju wee kohisemist, Jumala ja tema Poja ette ülestõuswat ja ütlewat: „Sellele, kes anjärke peal istub, ja Tallele olgu kiitus ja austus ja au ja wägi igawesti igaweseks ajaks“.

Selle üldise rahuriigi, armastuse-ilmfurematuse- ja igawese elu riigi peale juhtis Taaniel Nebutadnetsari tähelepanu. Selle

Uus maailm

Kolumbuse hauasambale, Genuas, on ladinakeelses kirjas kirjutatud sõnad: „Mina otsin ühte uut maailma“. See oli selle suure ülesleidja programm. Tema leidis seda, mida ta otsis, sellepärast et ta seda uskus ja ka selle kohaselt tegutses.

See igatsusrikas hüüd on kõlanud igal ajal, kuigi mitte Kolumbuse mõtteliselt mõne uue maaosa järele, siis ometi ühe uue maailma järele, kus õigus ja armastus sees elab. See igatsus on sel ajal Jumalast tema töötuse läbi inimese südamesse pandud, kui ta patulangemise läbi hõeluse riigile aluse pani. Sellepärast leiame inimsoo kõigesuurema idee pühalikuma unenäona nende mitmesugustes püüetes wäljendatud. Üleilmne wendlus, üheõiguslus, wabadus, rahwa enesemääramise õigus ja kindlustatud isikupuutumatus—kõik see saab ainult õiguse riigis wõimalik olema. Kuid ainult need wõiwad seda töötust kätte saada, kes sellekohaseid tingimisi täidawad. Kristuse sõnade järele peab selle uue maailma põhimõte juba ennem meie sees aset leidma, mis ainult ewangeliumi wäe läbi teostataw on. Selleks on meile sinne elu antud, et end selle uue maa jaoks ette walmistaksime.

Minewiku usumeeste hüüdsõna oli:

„Aga meie ootame uut taewast ja uut maad tema töötuse järele, kus õigus sees elab“. 2. Peetr. 3, 13. Olgu see ka meiegi oma E. B.

riigi peale juhib ka täna weel Jumala Waim meie kõikide tähelepanu. Mõtleme siis tähelepanelikumalt Jumala töotuste peale ja palwetagem: „Sinu riik tulgu!“

Kas on Kristus juba täna sinu Õnnistegija ja kas ta saab ka lord sinu kuningas olema?

A. D. E.

Taewase pühapaiga puhastamine

„Seepärast oli tarwis, et taewaliku asjade märgid nendega pidi puhtaks tehtama, aga taewaseid asju endid peab parema ohwriga, kui nendestmastega — puhastatama.“

Kuna maiset pühakoda puhastati üks kord iga aasta, on taewaliku pühakoda ainult üks kord puhastatud. (Gebr. 9, 22—26; 7, 23—25). Selle puhastamise algusaeg määrati kindlaks 1844 peale, mil lõppesid 2300 päewa (õhtut hommikut).

Kui ülempreester pühapaika puhastas warjuteenistuses, kõrvaldades rahwa patud, läks ta teise jaoskonda wõi kõige pühamasse teenima Jumala juuresolekul tema seaduse laela ees. See oli lõputöö aastases ringteenistuses warjufujus. Nii täiskujus, aastal 1844, nagu prohwet Taanieli poolt ette kuulutatud, kui tuli aeg taewaliku pühamaja puhastamiseks, Jeesus, meie Ülempreester, läks kõige pühamasse paika taewas teostama oma wahetalitustöö lõpposa inimkonna kasuks.

Pühamaja puhastamine warjuteenistuses oli lihtsalt Israeli pattude lõpulik kõrvaldamine terweks aastaks. Peatükis, kus kirjeldatakse seda tseremooniat, tarwitatakse üteldust: „kõige nende pattude järele“, „ülekohus“, „üleastumised“ (4. Moos. 16, 16. 21. 22. 30. 34). See tähendab, et pühakojade puhastamine, oli patu täielik kõrvaldamine. See oli aasta lõppteenistus.

Nii aastal 1844 märgib taewaliku pühapaiga puhastamiseks määratud aeg täpselt ewangeeliumitöö lõpetamise algaasta maa peal ja Kristuse teenistuse lõppjärku taewas. Kristus toimib nüüd oma wahetalitustöö lõppatti, kõrvaldades (kustutades) ükskord jäädawalt patud.

See on kahtlemata aeg, mille peale Peetrus tähendab, öeldes: „Seepärast parandage meelt ja pöörake ümbe, et teie patud wõiksid saada ära kustutatud, nõnda et jahutamise ajad tuleksid Issanda palgest, ja ta läkitaks Jeesuse Kristuse“. Ap. t. 3, 19. 20.

Selle kirjakoha jäle on pattude kustutamise aeg otse selle aja eel, mil Kristus

tuleb tagasi maa peale teist korda. Pattude kustutamine wõi kõrvaldamine on pühapaiga puhastamine. See algas aastal 1844 ja on sellest saadik ikka käimas olnud.

Pattude andeksandmine järgneb wahetult ülestantustusele.

Pattude andeksandmist antakse kohe kui kahetsew patune iganes tuleb ja oma patud tunnistab. Aga kuigi patt on andeks antud, jääb ta siiski aruanderaamatusse kuni wastawa isiku asi kohtus otsustatud surematuse kasuks.

Pattude andeksandmine ja kustutamine ei ole ühesugused. Kuna meie minewiku patud ümberpöörmisel andeks antakse, ei saa nemad see puhul kustutatud. Wastasel korral ei wõidaks neid tuua kohtu ette hiljem, kui meie saatused otsustatakse Kuna surmude peale mõistetakse kohut selle järele, mis kirjutatud raamatutesse, nende tegude järele, siis on selge, et Jumala rahwa pattused ei wõidud kustutada enne kui nende asjad kohtus nende kasuks otsustatud. Pöörab teegi Jumala poole, siis on andeksandmine waba ja täielik minewiku üleastumiste jaoks, siiski jääb nende aruanne raamatutesse et saada ära kustutatud kohtupäewal, kui diglane jääb ustawaks Jumala wastu wõi jääb tema wastu tunnistuseks kui tema taganeb, loobudes Jumala teenistusest ja sureb oma pattudes.

Kristus suri patuse asemel Kolgatal

Warjuteenistuses lepitati kahetseja patt kujundiliselt (3. Moos. 4, 20. 26. 31. 35) ja andeksandmine jagati wälja, kui tema ohwerdus Issanda ettekirjutuste järele teones. Aga patt ei olnud lõpulikult kõrvaldatud enne lepituspäewa, kui pühamaja puhastati. Nii ka toodi risti peal ohwer, mis oli küllaldane lepitama maailma patud. Andeksandmine saab osaks patusele, kui tema wõtab wastu Jeesust oma isikliku Õnnistegijana, tehes nii Kolgata ohwrit omaenda isiklikuks ohwriks. Kohtus, mil taewalik pühakoda puhastatakse, kustutakse tema patud jäädawalt.

Kuna patt on ainus asi, mis eraldab inimese Jumalast (Jes. 59, 1. 2) ja pühama puhastamine kõrvaldas aastapatud, nii mõjutades ühendust Jumala ja tema rahwa wahel, tehes neid üheks, seepärast tunti päewa, mil seda puhastustööd tehti, lepituspäewana. Nii ka eeluurimise kohtu lõpul, mil taewalik tempel on puhastatud, saavad Jumala rahwa patud kõik ära kustutatud, ja nemad wabanewad nendest jäädawalt. (Jer. 50, 20). Siis tuleb Kristus koguma endale õiglaseid, et nende lepitus temaga oleks täielik. Selate patud, kes teda wastu ei wõta, jääwad aruanderaamatusse, lahutades neid Jumalast jäädawalt.

Õigel ajal peale Kristuse teist tulemist kaotatakse patt ja patused Jumala uniwersumist (taewaruumidest). Ingli wastus Tan. 8, 14. jalmis tähendas asjaolu, et 1844 pidi tulema aeg, mil patt lõpulikult kaotatakse, pühapaiga uuesti üles seades.

Kristus tuleb pärast täiskujulist lepituspäewa.

Lepituse toimudes warjuteenistuses, pani ülempreester ära enda linase rüü, riietudes ilu ja au riietesse, ja läks tagasi ootawa koguduse juure wälisõue. (3. Moos. 16, 23. 24). Jeesus lõpetab warsti täiskujulise lepitustöö. Warsti riietub tema ohwerdusriietesse, ja kaetuna au ja ilu riietega, tuleb ta wälja oma ootawa rahwa juure, kelle pattused ja ülekohut „elades enam“ meele ei tuletada. Selle meie Ülempreestri wäljatuleku peale tähendab Ebraea 9, 28 (rääkides otse ülemaltähendatud tüübi keeles): „Kõnda on Kristus üksford ohwerdatud mitme patused ära wõtma; teist korda peab teda patuta nähtama neist, kas teda ootawad õnnistuseks“.

Kui see töö lõpetatud on, siis tuleb ta tagasi maa peale lõpule wiima lunastuskawa ja kaotama pattu jäädawalt. Meie elame täna selle ajaloo kõige pühawal ajajärgul, mis sugune käsitab Jumala tööd inimkonna peastmises.

Kes on patufikk?

Alasta pattude lõpuliku kõrvaldamise puhul warjuteenistuses asetab Ülempreester need patufiku peale. Keda esitab patufikk? Mõningad arwawad, et patufikk esitawat Kristuse töö asetäitwat külge ristil. Kuid see on eksitus. Jeesus sai risti löödud meie eest. Aga patufikku ei tapetud rahwa pattude eest. Tema saadeti ära „elusalt“ „ühite tühja paika“.

Kui ülempreester pühast majast wälja tuli, peale seda kui ta Issanda siku were oli ohwerdanud armuaujärje ees Israeli laste pattude lepitamiseks, ei asetatud neid patte patufiku peale mingis lepitawas, armuandwas wõi asetäitwas mõttes. Kiri seletab selgesti, et Israeli koguduse lepitamine oli juba korda saadetud, kui ülempreester pühast kojast wälja tuli. (3. Moos. 16, 17).

Patufikk ei tee lepitust. Ilma werewalamiseta ei ole pattude andeksandmist. (Eebr. 9, 22.) Issanda siku wereriputamine armuaujärjele teostas lõpetust pattude eest. (3. Moos. 16, 15—19.) Issanda fikk esitab meie Issanda Jeesuse Kristuse lepitustööd.

Pattude lepitades ja kõrvaldades pühast paigast Issanda siku were läbi, asetati nad patufiku peale, kes saadeti kõrbe, „tühja paika“. (3. Moos. 16, 20—22.) Patufikk oli wahend, mis läbi nende patud, kujundlikult Israeli leerist ära kanti, neid jäädawalt kaotates. Kuna see oli ülempreestri wiimane toiming nende pattude kõrvaldamises, täiendades sel wiisil enda ühendust wõi lepitust Jumalaga, siis ütleb teadaanne patufikust, et „teda peab elawalt Jehoowa ette seisma pandama, et tema peale saaks äralepitamine tehtud“. 3. Moos. 16, 16. Patufikku tarwitati lõpptoimingus ainult weeristana, tahtmatu, ebawabameelse wahendina patu lõpulikuse kõrvaldamises. Patufikk, wõi Afaseli fikk esitab saadanat. Afasel on eebreakeelne sõna ja tähendab „patufikk“. Kes on see afasel? Charles Beecher ütleb: „Afasel ei wõi olla miski muu kui teine saatana nimetus“. Origen ütleb: „Afasel ei ole keegi muu kui saatana“.

Kõrbe wiidud patufikk.

Warjuteenistuses, kui Israeli patud oli andeks antud ja kõrvaldatud pühast kojast Issanda siku were läbi, tuli ülempreester wälja, kandes nende patud oma enda ihus, ja asetab nad patufiku peale. Nii täiskujus (wastukujus), kui meie Ülempreester on lõpetanud taewaliku pühapaiga puhastamise oma rahwa pattude kaotamise läbi, kuna Jeesus need patud oma peale wõtnud, paneb Jeesus Jumala rahwa patud saatana peale, et neid lõpulikult kõrvaldada ja kaotada. Teda saab mõistetama süüdlaseks kõigi pattude eest, mis ta on neid mõjutanud tegema. Nii seisab kirjutatud: „Tema wawamine peab ta pealae peale maha tulema“. Saul 7, 16.

Saadan kui warjutujuline patufikk, ei fanna neid patte mõnesuguses lepitawas mõttes, aga tema tõi esiteks patu uniwersumi, ja peab saama karistuse osaliseks. Nende üleastumiste süü ja nende karistuse wastutus pannaksegi saadana peale, et neid jäädawalt kõrvaldada ja kaotada.

Otseski patufikk saadeti ära ühe selleks kõlbuliku mehe läbi kõrbe, maale, kuhu „ükski ei saa“ (4. Moos. 16, 21. 22), nii Jeesuse Kristuse teisel tulemisel üks ingel taewast seob kinni saadana ja wistab ta põhjatu sügawusse, kuristikku, maa peale, mis rüüstatud ja paljaks tehtud. Senna jääb ta piiratud wõi „suletuna“ tuhandeks aastaks. (Jlm. 20, 1—3). Selle ajajärgu lõpul saadan ühes kõigi delatega, häwitatakse lõpuliselt tulejärwes. (Jlm. 20, 7—9; Efef. 28. 18. 19.) Siis ilmub jälle patuta uus maa, kus diglased igawesti elawad. (2. Peetri 3, 10—13). Nii kaotatakse patt jäädawalt.

Piibel käsitab pattu konkreetse (meelelise) asjana. Iga ülesastumine ja sõnakuulmatuus peab saama diglase tasu. (Eebr. 2, 2. 3.) Iga patule määratakse wastu karistus. Aga tänu Issandale, pääsetee on wõimaldatud nendele, kes seda wastu wõtawad.

Jeesus ütleb: „Tõesti, tõesti, mina ütlen teile: kes minu sõna kuuleb ja usub seda, kes mind on läkitanud, sel on igawene elu, ja see ei saa mitte kohtu alla, waid on surmast elu sisse läinud“. Joh. 5, 24. „Mõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusiündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema“. Joh. 3. 16. „Kui see, kes hõel, pöörab kõigist omast pattudest, mis ta teinud ja peab kõiki mu seadmisi, ja teeb, mis kohus ja digus on: see peab tõesti elama, ei mitte

surema. Kõiki tema ülesastumisi, mis ta teinud, ei peagi mäletatama; oma diguse pärast, mis ta teeb, peab ta jääma elama“. Efef. 18, 21. 22.

Saadan ja patune osaiühisuses.

Tihti näeme ajalehtedes kuulutusi, et teatud osaiühisus kahe isiku wahel on liitwiderunud ühel teatud päewal, ja rahwale antakse teada, et kõik nõudmised nimetatud firma wastu tasutakse firma ülejäänud liikme poolt.

Patu harjutamist wõiks esitada ärilise osaiühisusena. Saadan on wanem osanik, patune — noorem. Meie kui patused, keda on ukutatud wõi effititud sellesse seisukorda, tohime teatud tingimustel lahkuda ühisusest ja wabaneda firma kohustustest. Kelle peale siis langewad need kohustused? Firma wanema liikme peale muidugi, terwe kurjusliku äritegewuse algataja, wanema osaniku, saadana peale. Kui patune soowib ülalhoida osaiühendust selles seadusewastases ärilises tegewuses, wõib ta seda teha ja saab omaenda isikus wiimaks karistuse oma tegude eest. Aga see seisab tema enda wõimnses muuta, kui ta seda soowib, oma praegust wahelorda selle patuäriga, ühineda Kristusega, jättes oma endise äri selle hooleks, kes on firma pea ja selle kõige eest wastutaw.

See on see, mida piibel patufikust õpetab. Patune saab wabaks, ja saadan saab tagasi omaenda pea peale kõik patud, mis sugused ta patust inimest on mõjutanud tegema.

Lugeja, mis suguse tee sina walid?

„Ma kutsun täna teie wastu tunnistajaks taewa ja maa; ma olen su ette pannud elu ja surma, õnnistamise ja ärawandumise; walitse nüüd, et sina ja su sugu wõiksid elada“. 5. Moos. 30, 19.

Ustu töö

Dige usk tegutseb ja elab alatafa. Inimene, kellel ei ole usku ja kes on oma meele ära heitnud, lasseb ennaft juhtida igasugustest ebajõududest. Ilma usuta elul ei ole eesmärki. Waadeldes igapäewast tegewust, peame meilegi sedasama tõendama. Talumees usub oma maa headuse sisse ja sellepärast ta küwab. Sõjamees usub, et ta wõidab, sellepärast wõitleb ta wõidu eest. Meremees lähed merele, sest ta usub, et laew on tugew ja ei hukku. Nii peame ka meie uskuma iga-

westi tegutsewat Jumalat, ja peame ka ise tegutsema. Usk teab, et see ei ole kasuks, kui ta ei tegutse — sest siis roostetab ta. Elus awaldab usk suurt mõju: ta lõhub mäed, ühendab mered, tungib kaugeesse maadesse, waatamata hädakohtude peale. Kui usku juhivad jumalik jõud, siis teeb ta imet. Ta wõidab fired, kaotab ära halwad kalduwused ja teeb sagedasti nõdra inimese kangelaseks. Kui meie heidame pilgu kettaja hämarusse, siis näeme seal suitsuwaid

tulesambaid, milles leidisid kangelase surma usumehed.

Kes neid fundis selleks? Kes andis neile niipalju ohvrimeelt ja kannatust? See oli kaljukindel usk elawasle Jumalasse. Kelle usk on suur, see suudab ka suuri asju teha. Mida suurem ja kindlam meie usk, seda rohkem jõudu saame Jumala käest.

Jumala riigis sünnib kõik seaduse järele, sulle antakse sinu usku mööda. Usk ootab ja kannatab. Looduses kasvavad kõrgeväärtuslikud taimed, kuid nad kasvavad pikkamööda. Seened aga tähtawud üle öö. Nii on ebausu lootus — ta tõuseb ja wajuub ruttu. Aga õige usk on kõikumata ja kindel. Kuigi usk igapäewaseid elupilte näeb, jääb ta siiski iindlaks. Jumal tegutsseb, ta ei awalda kuidas, aga nõuab, et Tema ettekuulutusi peab uskuma. Usklik ei mõista kohut enne kui töö tehtud. On sul hirm ja kõigud omas usus, see on weel nõtruse tundemärk. Aga rahu ja kindel meel on kindla usu tagajärjed. Usu elu on üks kiidu laul oma Loojale. Usk läheb lauldes wõitlusesse, isegi surma. Elutormides on ta kindel, ja

surres on ta rõõmus. Ta ajab endast eemale need, kes tahawad teda lahutada Jumalast. Usklik pöörab alati Jumala poole. Usk saab tinnitust ja rõõmu olles kooswiibimises Jumalaga. Palwe ei ole mitte kõne iseendaga, waid Jumalaga. See palwe läheb ülespoole, kust tuleb meie abi.

Kui weetlew see on, kui meie wõime awada oma südamet kaastundlikule sõbrale. Weel armsam on palweid Jumala poole saata. Kui me oleksime sõnatuulelikud ja hoolega kõik teeksime, mis iganes wõimalik, siiski ulatab Jumala käsi weel kaugemale ja saadab seda korda, mis meie ei juuda. Usk tahab, et tema soowid siis täide lähewad, kui nad on kokkukõlas Jumala soowidega.

Usk teab, et Jumala tahtmine on kõige kõrgem and. Usk tunneb rõõmu Jumala ilusatest annetest. Meie ei ole kiwid, mille Jumal on oma hoone ehitamise juures ära heitnud, sest iga õige usklik on üks kiwi tema hoones. Kõigis asjus näeb tema oma Looja palet; kõik on talle püha, sest igas paigas on Looja. C. H. Spurgeon.

Wanemad ja lapsed

Minule on näidatud, et wanemad, kes on jumalafarklikud, ei peaks oma laste peale surwet awaldama, waid nende kalduwusi ja iseloomujoomi täpselt uurima ja nende tarwidusi õiglaselt rahuldama. Mõned wanemad hoolitsewad hästi oma laste ajaliktude wajaduste eest. Nad hoolitsewad nende eest lahkest ja ustawalt, kui nemad haiged on ja arwawad seega oma kohusid täitnud olewat. Selles aga eksiwad nemad. Seega on nende ülesanne wast alanud. Nad peatfid ka nende hingeliste wajaduste eest hoolitsema. See nõuab tarkust õigeid abinõusid tarwitusele wõtta, et parandada haawatud hinge.

Lastel on kiusatusi, mis on sama rased kanda ja täpselt sama walusa iseloomuga nagu wanematel inimestel. Wanemate meeleolu ei ole ka alati ühesugune. Tihti ei tea nemadki mitte mida teha ja kuidas tegutseda. Nemad kannatawad walesti arusaadud arwamiste ja tunnete all. Nemad on saadana pealetormamistele wälja pandud ja langewad tema kiusatustele ohwriks. Nemad räägiwad ärritatud sõnu, wäljendades neid niisugusel wiisil, mis on omane nende laste

wiha äratama. Wahel on nad ka waljud ja tufased.

See waim läheb siis ka waeste laste peale üle, wanemad ei wõi aga neid mitte aidata, sest et nad ise neid raskuseid sünnitawad. Mõnikord näib kõik pahurpidi minewat. Ümberringi walitseb tust; kõik on tufased ja õnnetumad. Wanemad teewad oma waejed lapsed selle eest wastutawaks, pidades neid väga sõnatuulmatuiks ja waltatuiks, kõige halwematets lasteks, kuigi kõigi rahutuse põhjust nende eneste juures otsida tuleb.

Mõned wanemad awaldawad ise palju tormi selle tõttu, et neil puudub enesewalitsemine. Selleasemel et omi lapsi lahkest paluda, seda wõi teist teha, käsiwad nad seda neile taplewal toonil, lastes samal ajal ka libiseda mingit otsust wõi sõimu üle huulte, ilma et lapsed midagi sellesarnast teinud oleksid.

Wanemad, kui teie nõnda oma lastega ümber käite, siis rifute nende rõõmust meelt ja teowõimet. Nemad järgiwad teie käsku siiski mitte armastuse pärast, waid sellepärast, et nemad fardawad sellele wastu tali

tada. Nende süda ei ole mitte asja juures. Neile on see waewaks ja mitte lõbuks ja sellest tulebki tihti, et nemad unustawad järgida mõnda juhatusist, mis teie neile olete annud. See suurendab veel teie ärritust, ja selle tõttu muutub teie laste seisukord ainult veel halvemaks. Teie noomite neid uuesti, maalides neile nende halba ülespidamist kõige heledamais wärwides filme ette, kuni nad araks saawad ja midagi sellest wälja ei tee, kas nad langewad wõi ei. Nemad lasewad endid lõpuks veel ainult juhtida mõttest: „Mis see minule lorda läheb?“ ja lähewad nii kaugele, et otsiwad lõbustusi ja rõõmu kaugele kodust, kaugele enda wanemast, keda nad kodus ei leia. Nad seltsiwad uulitsanoorsooga ja on warsti sama hufas kui kõige halvemad nende hulgas.

Kelle arwele tuleb see suur patt kirjutada? Oleksid wanemad ainult kodu meeldiwaks teinud, enda lastele õrnust alles näidates, neile lahkesti tegewust andes ja neid armastades õpetades, kuidas nad nende soowe jälgima peaksid, siis oleksid nemad ka nende südametes wastukaja leidnud ja tahtlikud jalad, käed ning südamed oleksid neile heatahtlikult sõnakuulelikud olnud.

Isendid walitsedes, sõbralikke sõnu rääkides ja omi lapsi kiites, kui nad katsuwad õigust teha, wõiwad wanemad neid nende jõupingutustes julgustada, neid väga õnnelikuks teha ja perekonnaringile rõõmu valmistada, mis iga tumeda warju eemale peletab, lastes heledal päikesepaistel tema asemele astuda.

Wanemad wabandawad omaenda pahurat teguwilsi mõnikord seega, et nad endid terwed ei tunnud olewat. Nemad on närwilised ja arwawad, et ei wõinud kannatlikuks ja rahulikuks jääda ja sõbralikult rääkida. Selles aga petawad newad iseendid ja teewad saatanaale rõõmu, kes selle üle rõõmustab, et nemad Jumala armu küllaldaseks ei loe enda loomulikfude nõrkuste ärawõitmiseks. Nemad wõiwad ja peaksid aga igal ajal iseendid walitsema. Jumal nõuab seda neilt. Nemad peaksid ära nägema, et nad teistele meelegaigust sünnitawad, andudes kärsitusele ja meelegaarmale. Kõikidele, kes nende ümber, hakkab waim, mida nemad awaldawad, külge ja kui need jälle oma lorda oma poolt sedasama waimu ilmutawad, siis halweneb pahe, ja lõpuks läheb kõik pahurpidi.

Wanemad, teie ei peaks, kui tufased olete, mitte nii suurt pattu tegema, kohe mürgitades selle teie hädaohtriku kärsitusega

teie perekonda. Niisugustel juhustel peaksite olema kahetsuslikult walwsad omaenda wastu, südamis ette wõttes mitte oma keelega pattu teha, waid ainult lõbusaid ja lahkeid sõnu rääkida. Selge iseendale: „Mina ei taha rikkuda oma laste õnne ei ühegi ärritawa sõnaga“. Nii iseendid walitsedes, saate tugewamaks. Teie ergutawa ei ole enam nii tundelik. Õiguse põhioõpetuste läbi saate teie tugewamaks. Enda kohuste täitmise teadmine annab teile jõudu. Jumala inglid waatawad heatahtlikult teie jõupingutusi, aidates teid.

On lapsed kuidagi kärsitud, siis tuleks neid õrna kaastundega waigistada. Wastastikkune lahtus ja kannatus muudawad kodu paradüüms, ja niisugune perekonnaring tõmbab isegi inglid ligi.

Ärge näidake enda lastele tufast nägu. Kui nemad kiustuse ohwriks langewad, omi wigu aga selle peale näewad ja kahetsewad, siis andke neile andeks sama heatahtlikult, nagu teie loodate, et teie Isa taewas teile andeks annab. Õpetage neid sõbralikult ja tõmbage neid oma südamis külge.

Braegune aeg on lastele hädaohtrik. Nemad on wälja pandud mõjudele, mis neid teist wõdrandawad ja millistele teie sellespärast peate wastu astuma. Õpetage neile, et nemad teid nende usaldusalusteks teewad. Lastes neid enda kiustuse ja rõõmusid teie kõrwa sofistada. Kui teie neid selleks julgustate, siis hoiate neid nii mõnegi wõrgutusepaela eest, mis suguseid saadan nende wilumatu jalgade jaoks valmistanud.

Ärge käige oma lastega mitte ainult waljusega ümber, otsekui oleksite omaenda lapsesõlwe unustanud, ja ka unustanud, et teie ainult lapsed olete. Ärge oodake, et nemad täielikud on; ärge katsuge ka neid korruga meesteks ja naisteks nende üllapidamise suhtes teha. Seda tehke sulute endale ka sissekäiguwärawa, mis sugust muidu oleksite wõinud omada, ja wiite nad nii kaugele, et nad kahjulikudele mõjudele ussed ja wärawad awawad ja teistele wõimaluse annawad enda noori südamis mürgitada, enne kui teie veel hädaohtru tunnete, milles teie olete.

Saadan ja tema salkkond teewad kõige suuremaid jõupingutusi walitsuse saawutamiseks laste südames üle. Sellespärast tuleb nendega diglaselt, kristliku õrnusega ja armastusega ümber käia. See annab teile

Noorloo osakond

Õige kasvatuse allikas ja eesmärk

„Meie mõisted kasvatuse kohta on liiga piiratud; meil on tarvis sügavamalt siselnagemist kõrgema eesmärgi kohta. Eelmine kasvatus tähendab enam kui mõne teatud uurimise järgimist“....

Maailmas on olnud suuri õpetlasi, mehi kellel hiigla mõistusvõime, kes laialdasi uurimisi on toimepannud, mehi, kelle ütlused mõtteid ülesäratasid ja laialdasi tundmisalasi avaldasid.

Neid mehi austati nendeaegse rahvapõlve juhtidena ja häätegiatena; aga siiski on olemas üks, kes nendest kõrgemal seisab. Meie võime maailma õpetlaste järjestikuga nõndakaugele minemisku tutvumeda, kui inimlikud teadkanded ulatawad; kuid walgus oli juba enne neid olemas.

Nõnda nagu meie päikesesüsteemis kuu ja tähed päikese tagasihelkiva valguse mõjul hiilgavad, nõnda peegeldavad maailma suured mõttefargad — nii palju kui nende õpetused õiged on — õiguse päikese kiiri tagasi. Iga mõttehelt, iga waimukir on pärit maailma valgusest.

Meie ajal räägitakse palju kõrgema kasvatuse olust ja tähtsusest. Kuid tõeline „kõrgem kasvatus“ tuleb ainult sellest, kelle juures „tarkus ja wägi“ (Job. 12, 13) on, kelle juurest „tundmine ja mõistus“ (Õp. 1, 2, 6) tuleb.

Kõige tõelise tundmise ja õige arenemise allikas peitub Jumala tundmises. Ükskõik kuhu meie ka endid looduses, mõistmises wõi ka waimses elus pöörame, kõigis mida meie waatleme — peale patu häwituse — igalpool awaldub end tundmine. Ükskõik misugust uurimisuuna meie ka jälgime, tõlise tõele jõudmise sihiga, meie puutumega igalpool kokku nägemata, wägewa Waimuga kes kõikide sees ja kõikide läbi tegutseb. Jumaline mõistus tuuakse ühendusesse jumalikkusega, surelik surematusega. Misuguse ühenduse mõju meie ihu, hinge ja waimu pääle on hindamatu. Selles ühenduses peitub kõrgem kasvatus; see on Jumala enese

arendamise meetod. „Õpi siis temaga olema“. (Saksakeelses tõlkes: sõbrusta siis ometi temaga) Job. 22, 21. on tema kuulutus inimesoole. Reis sõnus tähendatud meetodi järele käidi ümber meie inim põlwe algisaga.

Kui Adam patuta meheea aus pühkas Eedeni aias wiibis, õpetati teda sel wiisil Jumalast....

Kui Adam Looja kätest wälja tuli, oli ta ihulifelt, mõistusliffelt ja waimifelt ifeloomult oma Looja sarnaduskuju. „Jumal lõi inimese oma näo järele“. (1. Mof. 1, 27), ja tema tahtmine oli et mida kauemini inimene elab, seda enam see kuju tema sees awalduks — seda täielikumalt Looja au temas wastupaistaks. Kõik tema omadused oli arenemiswõimulised; nende osawus ja jõud pidid alati juurenema. Mõõtmata oli tema tegewusruum, auline see ala, mis tema uurimisele awatud oli. Nägemata maailmade saladused — selle imed, kes „ilmalaitmata kõik ära tunneb“ (Job. 36, 16) — kutsusid inimest uurimisele. Tema suur eesõigus oli oma Loojaga läbikäija palest palesse ja südamest südamesse. Oleks tema ustayaks jäänud Jumalale siis oleks kõik see alatiseks tema päranduseks jäänud. Iga westi oleks ta siis alati uuele tundmisele jõudnud, uusi röömu allikaid leidnud ja ifka enam selgema mõiste, Jumala armastusest, wäest ja tarkusest, omandanud. Ifka täielikumalt oleks ta oma loomise otstarbet täitnud, ifka enam oleks ta oma Looja au wastupeegeldanud.

Aga kõik see jai sõnakuulmatuse läbi ärarikutud; Jumala sarnadus jai patu läbi ärarikutud ja pea täiesti ärakustutatud. Inimese kehalik jõud jai nõrgestatud, tema mõistuswõimad wähenatud ja pimestatud. Lõppemata armastuses ja helduses jai äralunastamise plaanile alus pandud ja inimesele üks proowiaeg määratud. Äralunastamise töö pidi Jumala kuju uuesti ülesseeadma, teda selle täijuse juure tagasi tooma, misugusena ta oli loodud, tema ihu, hing, ja waim pidid nõnda kaugele wäljaarendatud saama, et Jumala eesmärki inimise loomises oleks wõidud ära tunda.

See on kaswatuise otstarbe, see suur elu eesmärk.

Armastus, see loomise ja lunastamise põhialus, on ka dige kaswatuise põhialus. See on meile selles käjus selgestehtud, mis Jumala meie elusse juhiks on annud. Esimene ja suurem käjusõna on: „Sina pead Isandat oma Jumalat armastama kõigest omast südamest, ja kõigest omast hingest, ja kõigest oma wäest ja kõigest omast meelest“. Luf. 10, 27.

Teda, seda lõppematut, kõittheadjat, armastada kõigest südamest, kõigest hingest ja kõigest wäest tähendab iga jõu kõrgemat arenemist. See tähendab et loogu meie olemises, nii ihus ja mõistuses kui ka hinges peab Jumala sarnaduskuju jälle ülesse-peatama.

Teine käst on esimese sarnane. „Sina pead oma ligemist armastama kui iseennast“. Matt. 22, 39. Armastuse käst nõuab et meie ihu, hing ja waim meie Jumala ja ka ligemise teenistuseks oleks.

Ja kui see teenistus meid teistele õnnistuseks teeb, toob see siiski meile enestele kõigesuuremat õnnistust. Iseenesearasalgamine on dige arenemise põhialus. Ennast-ärasalgama teenistuse läbi arendame meie kõiki wõimalusi kõigeparemini meie saame nende läbi ikka enam Jumala iseloomu osanikeks.

Meie saame kõlblikuks taewa jaoks, sest meie wõtame taewast wastu eneste südamesse...

Nadamale ja Ewale oli loodus täis jumaliku tarkust. Üleastumise pärast sai inimesele wõimatumaks otsekohese läbikäimise kaudu Jumalaga ja kõrgemal määral ka tema tegudest õppida.

Patust roojastatud maa lasseb weel ainult nõrgalt Looja au tagasi paista.

On küll weel waatlemise läbi, wõimalist õppida; tema loomise töö suure raamatu igal leheküljel wõib weel tema käe jälgi leida.

Loodus tunnistab weel oma Loojast; aga siiski on need ilmutused ainult osalisel ja puudulikul; meil ei ole eneste langenud seisukorras, nõrgestunud jõu ja piiratud ideedega wõimalust, neid õieti seletada. Meil on tarwis Jumala täielikumat seletust, mida tema oma kirjutatud sõnas meile on annud....

Õige kaswatuise ülesanne on seda wäge arendada, mis noorsoo mõtlejateks inimesteks kaswatab, ja ei mitte teiste mõtete warjuwistajateks. Selle asemel, et nende

õppimist selles piiri hoida, mis teised inimesed on ütelnud wõi kirjutanud, peaks õpilasi nende töö allikate juure juhutatama, mis neile looduses ja ilmutamises uurimiseks awatud seisab. Nemat peaksid enda lohuste ja määruste suuri tõecasju waatlema ja seega saab nende mõistus laiendatud ja kõwendatud.

Õpetatud nõrgajõuliste asemel wõiwad õppeasutused wäljasaata mehi, kes tublid ja osawad on mõtlema ning tegutsema, mehi kes mitte olufordade orjad waid peremehed on, mehi, kellel laiendatud filmaring, mõtete selgus ja kindel julgus on.

Misjõugune kaswatus annab enam kui waimne distsipliin, enam kui tehalik haridus; see kõwendab iseloomu selleks et töde ja digus mitte enesearmasiawate soowidele ehk ilmaliku auahnusele ohwriks ei tooda. See kõwendab iseloomu kirjuse wastu.

Selle asemel et walitsewaid tujujaid häwitawaks wõimaks saada lasta, saawad kõik teopõhjused ja soowid diguse kõige põhimõttega kokkukõlasse wiidud. Kui Jumala iseloomu täielikkuse juures wiibitakse, saab meie meel uuendatud ja hing jällegi Jumala sarnaduskujuks ümbermuudetud.

Jumala ideaal oma laste jaoks on kõrgem kui inimlikud mõtted wõiwad ulatada. Jumalikkus — Jumalasarjadus — on eesmärk mida kätte püütakse. Õpilase ees on alatise edu tee.

Temal on tarwis eesmärgile jõuda, üht eeskuju kättesaada, mis kõiki sisaldab, mis hääd, puhast ja aus on. Tema saab tõelise äratundmise igas harus wõimalikult ruttu ja laialdaselt edusamme tegema. Aga tema püüded saawad nende asjade pääle juhitud olema, mis enesearmastawatest ja maifetest huwidest nõnda palju kõrgemal on, kui taewast maast.

E. G. White.

Teadus, piibel ja imed

L. R. Conradi. Tõlkinud: Ernst Eller.

(Järg).

Kuulus optik D. Brewster ütleb:

„Miljonite meie kaasinimestele on looduse raamat täiesti küni püstseeritud, waatamata selle peale, et kõitide inimeste wõimuses seisab teda awada ja neid lohti lugeda, mis tulekirjana kõigemägewama Looja wäest ja tarkusest tunnistab“. Zöckler II, 109.

Justus Liebig, maailmakuulus keemik, räägib oma kogemusest:

„Mina patustasin Looja tarkuse wastu... Ma jõudsin otsusele, et alkaalid peaksid lahutamatud olema sest wastasel korral uhud wiim neid mine- ma; toll korral ei teadnud ma weel mitte, et maa,

nii pea kui ta nende lahuga kokku puutub, neid kinni peab, sest seadus, mille juure mind põllumulla uurimine tõi ütleb: „Maakera loore kõigepealmisel kihil, peab päikese mõjul orgaaniline elu arenema; nii siis andis suur ehitusmeister selle maalhi osakestele võimaluse tõiki, taimede ja loomade tootmiseks tarvilikke elemente külge tõmmata ja kinni pihada, just nii kui magnet raua osakeste külge tõmbab ja kinni hoiab, nii, et selle juures ülski osakene ära ei kao. Nimetatud seaduse warjas looja veel ühe teise seaduse, mille tõttu taimelambja maapind saab loju weele hiigla puhastusaparadiis jst eespool nimetatud võimaluse tõttu tõrwalda ta inimeste ja loomade terwisele kahjulike aineid: mädanemisprodukte ning mädanewaid hullunuid looma- ja taimeriigi esilajaid.“ *Böcker II, 158.*

„Maailm on jutustus mingisuguse lõpmata kõrgema Oleni tõikõidimise ja tarkuse üle. Looduse tundmine on tee looja suuruse imetlemisele; ta võimaldab meile õigeid wäljawaateid Jumala majesteetlikkusesse. Looduse seaduste ja nähtuste mittetundja inimwaim jookseb ennast puruks lastel ettelujutust luua looja suuruse ja arwamata tarkuse kohta. Sest kõi see, mida rikas fantaasia ja kõrgem waimuharidus kottuluuletada suudawad, paistab tõe tõrwal kirju, õõtsuwa seebimulina“ *„Chemische Bieffe“, lht. 24.*

Nii räägiwad loomisaruandest tõkselt haritud mehed; kes on mitmel teadusealal kõigesuuremat lorda saanud, nad finnitawad Jumala ilmutuse imelist kottukõla looduses ja Piiblis. Jstegi 72 aastane mõistuse filosoof J. Kant kirjutas Pariisi abbe Siens'ile:

„Piibel on raamat, mille ksu ise oma jumalikuks tõendab“... „Piibel on minu kallim wara, milleta ma ennast wiletsana tunnen“.

Samas mõttes kirjutab ta Schilling:

„Teete hästi kui teie ewangeeliumis omale rahustust ostite, sest ta on tõikõide tõdede awatud allikas, mida kui mõistus oma terwe põllu on läbimõõdnud, pole kufagil teises kohas leida“.

Tõsi on aga see, et Püha Kirji pole mingisugune teaduslik õpperaamat, mis teaduslike oskusõnu sisaldab ja mida ainult teatud ala õpetlased taipada suudawad. Piibel räägib rahwalikus keeles, rahwa südamele ning tema peaulesanne on inimestele teada anda kõrgemat kui tõikõ teadus: „Jehowa fartus on tarkuse hakatus; tema käsifimiste kiitus seisab igawesti“. (Laul 111, 10). „Ja tunda Kristuse armastust, mis ülem on kui tõikõ mõistmine, et teie kõige Jumala täiussega saaksite täidetud“. (Ewef. 3, 19.)

Ja tähelepanemiswääriline on see, et sama Püha-Kirja keel on nii imelikult kottu seatud, et ta, teda dieti mõistes, teadusest ette jõuab ning talle teed näitab.

Kuidas on aga asjaolud Piibli imedega? Kas ei läbista nad mitte looduse sidemeid, ja kas pole nad igawesti siduwate ning

kõikumata kindlate looduse seaduste wastandid? Juba Augustinus õpetas: „nii siis pole ime looduse wastane nähtus, ehk on ta seda ainult niipalju, kui wõrd meie ise loodust tunneme.“ Jumalariik XXI, 8, 2. Kui on keegi ilmaloomise imet ära tunnud ning 2. Kor. 4, 6. öeldud „Saagu walgus“ oma enese südames läbielanud, siis pole see mitte raske Tema ilmalooralduses, iksteisele järgnewaid imesid looduste adusega kottukõlla wiia.

Meie aja imede põlgatus on nähtawasti möõdunud. Maailm olles kottukõla ja Jumal — korra Jumal, siis on langenud inglid ja oma wabat tahet kurjasti tarwitajad inimesed kõigesuuremad loodus seaduste rikujad ja seda isegi enese leha suhtes. Room. 1. Jumal andis jõgedele nende loomuliku kõi, kuid siiski seisab inimeste wõimuses wiimast muuta, et siis tema jõudu paremini ära kasutada: tema otstarbe siht saab sellega tõstetud. Ja pole Jumal inimesi lebdamisels loonud, ja kuni meie ajani paistis farnane katse kättesaamata imena, mis rumalatel eluhinda nõudis. Samuti pole ta inimesi kaladeks loonud, kes mere sügawustes asuwad.

Kuid häda ei õpeta ainult paluma, ta teeb ka leidlikuks ja täna, paremini wastawaid loodus seadusi taipades on õhu ja wee allõidu raskused wõidetud: need on meile nähtawad i m e d. Kui tõikõ oleks harilik, siis poleks Jumalal mingit põhjust olnud looduse loomisest osa wõtta. Wõttis aga patt terwe looduse saatusest osa siis „on ka Jumal sunnitud oma paremuspüüet teostades maailma elust osa wõtma“. Wäga tabawalt ütleb D. Dennert.

„Aine iseenest on furnud ja liikumata, elu telõid ainult sealt kus elu on ja teadmus ainult sealt kus teadmus on. Aine iseenest ei awalda et liikumist, elu, ega teadmust. Nii siis pidid need suured nähtused jst ilmast wiimasesse asuma. Meie ütleme nii: looduses olid sündmused, mis ainult mingisuguse kõrgema wõimu osawõduga seletatawad. Kui nõiõid farnaselt tekkinud sündmused olid olemas, siis pole see sugugi arusaamatu kui küsida, kas nad ei wõiks ka mitte meie oludes — ja kui see tarwilik oleks — täna tõrduda, s. o.: järjekult: Jumal wõib looduse kõiust osa wõtta“. „Looduse seadus“ lht. 55.

Kuulus astronoom Mädler awaldab imede kohta järgmist:

„Kellegil pole põhjust imede üle nii wähe tahelda kui looduse luringal. Terwe see suur loodus, kõigesuurem ime, awaneb tema filmadele; tema üksikud osad, suured ja wäikesed pole muud midagi kui jumalik ime ja mida rohkem meie uurime, seda imelisem ja täielisem seisab tõikõ meie filmade ees. Teadus tõendab meile kestwalt, et kosmos, nii kui das meile teda oma waimufilmadega näeme, on kawafindlalt ehitatud, tarkade eesmärkide jaoks korraldatud ja oma tegija kätte alt nii täieliku

tööna ilmutud, et ta iialgi, ka mitte kaugemas tulewikus ei tarvitse wahetsegamist ega parandust. Zöckler II, 53. f.

Materialistline uskmatu, mis imettegevat Jumalat salgab, säädab põhilauseid ülesse, mis väljaspool kõi imesid on, sealjuures „mõistujest“ mõistujeks seletades maailma mehhanismina vaatleb. Püha Kiri, selle wastu, olles kõigetäielikumana kooskõlasi loomise imetegudega, ilmutab kõigetargemat ja kõigewägemat Jumalat, kes on igawesti kõiide asjade U ja D: „Aga meie Jumal on taewas, tema teeb kõi, mis ta tahab“. Paul 115, 3 (Saksa keeles: „... loob kõi, mis ta tahab.“) Omas põhjatus armastuses on ta aga veel kaugemale läinud: ta saatis oma Poja, keda ta maailma Koojaks ja Ülewahoidjaks nimetanud ning keda ta aegade lõpul „ülewalt“ maailma lasti tulla, kusjuures tema imeteod tema taewalikkusest tunnistasid. Waatamata, et mõistmatud koojaehitajad, on Jumala poolt määratud nurgakivi ärapõlanud, on Isa Teda kõi õnnistuste nurgakiviks pannud neile, kes tema imearmu usuvad ning isiklikult läbi elavad. „Jehowa käest on see sündinud, see on ime asi meie silma ees“. Paul 118, 28.

Jeesus on kõiigist taewastest kõrgemal ja et oma tööd maa peal kiinitada on ülewalt omakstele oma andeid laenanud, mille abil nad, kui see tema nime auks tarwis on, ka imesi tekitada wõiwad.

Nii kuidas Kristus oma kõrgematele seadustele alluwate imetöödega kõrgem oli kui kee maailm, nii seisame ka teiste Piibli imede juures kui kõrgemate, osalt ka meid riikawate looduse seaduste piiri juures. Kes imet salgab, peab tahtmatult kõrgemast seisukorrast loobuma. Ta seob ennast ise selle kaduwa maailma külge ning peab siis ka oma saatusega rahul olema. Kes aga oma taewase isa kõi wägewust lapselikult usaldab, see ei saa wiimast mitte ainult omas südames tundma, ta suudab hoopis suuremaid imesid enese pühitsuses kui ka terwes maailmas näha.

Lahkus ja sõbralikkus

On olemas palju perekondi kus keegi wõdras endal koihe mugawa ja koduse tunne, perekondi, kes wäsinud rändajale karastawa oasina mõjub, kus ta oma wäsinud liikmeid wäljasirutada ja uut jõudu ammutada wõib. Niisugused majad on õnnistujeks maailmale; need täidawad enda sisemise otstarbe.

Ruid on aga ka teistjuguiseid maju. Wõib olla ehk ei puudu ka nendes õnn, aga nemad omandawad seda õnne nõnda, nagu ihnus rikas raha raudriiwide taha lufustanud, nõnda et sellest ühelgi kasu pole. Niisuguses majas teab üks waewalt et ta teisele maa-pääl kõiige parem on; seda pole talle keegi iialgi õelnud ja tema ise pole seda ka arwata mõistnud, sest see, südamlik, õnn armastus ei tulnud kummagi poolt awalikuks. Elatakse lihtsalt sellepärast üksteise kõrwal, et ühtekokku elama kiulutakse; kuid kummagi pole meele tulnud end iialgi selle üle rõõmustada. Ja siiski, kui peaks kumbagi hädaõht äwardama, kui peaksid kardetawad waenlased ilmuma, ollakse kahe walmis kas wõi üksteise eest surema. Untakse hääl meel oma elu — aga ei anta mitte igapäist lahkest ja sõbralikkusest, mis ometigi südameid kodukolde külge peaks kõiitma. Ruid südamed nälgiwad.

Õgapäewases ümberkäämises üksteisega puudutatakse ainult wälimisi asju; räägitakse ärist, majapidamisest, koolist, sõpradest ja tuttawatest — ja isegi selleüle mitte alati heatahtlikult — ja see ongi kõi. Elu suured, kõised ja pühad küsimused, see mis igas inimhiges elab, tema sisemine mina, kõiige muu juur, põhialus ja tingimine jääb hoopis armastuses wäljajagamata. See jääb peidetult igasse hinge ja lämbub mõnikord täielikult, sest et walgus, õht ja uus ülesõhutus wäljastpoolt puudub.

Kas on õrnus perekonnas ainult mõni ülearune asi? Ei, see ei ole ei üleliigne ega ka naeruwääriline waid üks armastuse ja kõigepühalikumatest ja pädasjalistest kohustustest. See on määratud perekonnaelu läbi mõjutama ja neid läbi ning läbi tublideks inimesteks tegema. See peab olemas olema, kui perekond idelikult õnnelikuks peab saama. Isa ja ema, wanemate laste ning õde-wendade wahel isekesis peab õrnus kui kõiie äraseletaw hiilgus enda mahedad kiired wäljalootama. Kui see puudub, siis puudub kodukolde tema luule, tema iludus ja püha õli, mis kõi kergeks teeb. Siis kraigewad usked ja tõrguwad uskehinged; siis on taksitusi ja raskusi, arusaamatusi ja mõistmatuid südameid. Lõpeks tuleb tüli ja riid, wiha, lahumine ja wõib ollagi surm ilma leppimata. O, niisuguste kodude hädaldamist, misjuguised, kui need armastusega täidetud, oleksid wõinud maailma rikastada, elustada, puhastada ja õnnelikuks teha!..

Ja siiski ei ole veel mitte kõi kadunud. On küll ühest ainsamast perekonna liikmest,

ja olgu see kas wõi kõigewähem wäljapais-
tew tütrekene, et niisugusele rõdmuta kodu-
koldele järk-järgult armastuse ilusamaid lilli
külwata, nende eest hooltkanda ja neid
noppida.

„Sellest ajast peale kui Anna kodus on“,
kirjutab üks isa ühele pereemale, „oleme
meie palju õnnelikumad inimesed. Mina ei
saagi enam ägedaks, sest tema lahkus, sõbra-
likkus ja õrn armastus wõtawad mult mu
sõjariistad ära. Meie elame rahu ja see
rahu tuleb temalt“. Misugune tunnistus!
Misugune noor tütarlaps ei tahaks seda
hää! meelel teenida?

Ruid midagi sarnast ei sünni kohe ühe
päewa järele. Selleks on tarwis aega, wõib
olla kuud, aastad, aastakümned, kes teab?
Zumal teab seda ja tema kel, kui see wähest
ta enam pillamisi käib, kui meie oma, näi-
tab siiski õiget aega. Sellepärast peaksite
seda enestel ta midagi maksta lastma. Õnn
perelonnas on see altarist ülestõusew suits,
mille pääl meie eneste soowid, armsad kal-
duwused, tarwidused ja teisendid teise pärast
ohwriks tõime.

Kas see enda pääle oodata lasseb, ehk
palju maksuma läheb, meie wõime ainult
ühe tingimise all wõitu oodata, et meie
armastuse kuumust, millel niisugune ümber-
muutew wägi on, kõigis täieltselt õnnis-
tegijalt toome, kes maailma nõnda on
armastanud, et ta iseennast ohwriks andis.

Temast pead sa, mu tütreke, endale iga
päew warandusi kinkida lastma, misuguseid
sul sinu lapselohuste täitmiseks tarwis.
Ära karda mitte, et sa neid liiga wähe
saad. Täewa kuningas on rikas ja temal
on alati imelisel hulgal armuanded meie
jaoks walmis. Tema armastus on lõppe-
mata, see armastus, mille kõrgust, sügawust
ja laiust mõda meie alles igawikus kõlb-
listeks saame, sest et meil praegu selleks
tarwisminewad jõud puuduwad.

Temast süüta oma armastus põlema igal
tunnil, päewal, alati ja armastuse wõit on sinu

Iga kodu on seda wäärt, mis selle nais-
soost liikmed wäärt on. A. Hoffmann.

Mida peame meie lugema?

Küllastagu keegi waid mõnda awalikku
raamatufogu ehk lugemislauda, et näha,
mida loeb rahwas. Riulid on täis ebasoo-
witawa sisuga raamatuid, wiimaseid loetakse
ja kulutatakse ijegi nii, et sageli peab wa-
hetama uute wastu. Kuna ajalugu, teadus
ja elulookirjeldused seisawad puutumata.

„Ütle mulle, kes on sinu sõbrad — siis
ütlen mina, kes sa oled“, on fakt, mida
pole tarwis illustreerida. Samuti on tõsi,
et inimest wõib tunda raamatutest, mida ta
loeb. Inimese mõtted on sarnased ta isikule.
Mida keegi loeb, seda ta ka mõtleb.

Wiimaste aastate jooksul on märkja suu-
renenud kõiksugu raamatute ja ajakirjade
väljaandmine. See väljaandmine on põh-
jendatud nõudmise pääle. Peab aga kons-
iaterima, et meie wanemad oleks hädene-
nud lugeda suuremat osa sellest kirjandusest.

Siin Mr. Bailey Willard'i, San-Fran-
cises Bulletin'i wastutawa toimetaja ja wi-
lunud ajakirjanduse märkus:

„Reegi laialt tuntud nowellist kirjutab
ford wäga pika järjekindlalt ilmuwa loo.
Käsitäi saadeti mulle. Ma aga ei lugenud
teda. Minu soowi tõttu loeti nimetatud kä-
sitärija kolme isiku poolt; üks nendest nais-
terahwas. Kõik need lugejad seletasid, et
romaan on täiesti moraaliwastane ning
trükimiseks kõlbmatu. Isandad olid äärmis-
elt pahased ja preili punastas sügawalt,
kui ta selle romaani kätte andis. Kõik fin-
nitasid, et sarnane teos ei leidwat lugejate
seas ühtegi pooldajat. Nii, ilma läbiluge-
meta, saatsin käsitärija autorile tagasi. See
oli 1905. aastal.

Kas siudate uskuda, et kui seda romaani
awaldati 1916. aast. — üksteist aastat hil-
jem — ei leidnud ta rahwa hulgas mitte
ainult poolehoidu, — rahwas otse kui nee-
las ta ära ja soowis weel palju rohkem selle
sarnast. Sellest iseaalikul autorilt ei wõi-
dud aga enam midagi saada — ta oli surnud.

Mis juhtus siis, et see romaan leidis
1916. a. nimetatud ajakirja lugejate poolt
rohkem poolehoidu, kui seda 1905. a.? Asi
on õige lihtne. Iga wanem kirjastaja ütles
teile, et alawäärtuslikel kirjandusel nüüd
palju enam poolehoidu an kui ennem oli.

Henry Word Becker ütles fford:

„Iga inimese kohus on omada raama-
tuid. Raamatufogu pole uhkusasi — ta on
üks tähtsamatest elus tarwitatawatest wä-
rdest. Raamatud on alnad, millede kaudu
meie hing wälja waatab. Raamatuteta kodu
on kui alendeta tuba.

„Raamat on sõber“, ütles Lyman Ab-
bot; „hää raamat on hää sõber. Ta räägib
sinuga ning waikib mil soowid, — ja
pole sõpru, kes mõistawad nõnda teha.
Raamatufogu on sõpradekogu“.

D. A. Olsen jutustas fford järgmise wa-
hejuhtumise, mis illustreerib elawalt nii hää
kui halwa kirjanduse mõju.

Raks poisid, kes end olid läbimürgitanud alawäärtuslise waimusünnituste lugemiseega, jooksid kodunt ära, et järele aimata nendes kirjeldatud härmiselt toorete inimeste waprusi.

Esialgu saatsid nad forda terve rea wäiksemaid kuritegewusi. Nende julgus kaswas ja ühel ilusal päewal tabas neid politseil. Ülekoolamisel selgusid weel nende waremad kuriteod ning neid saadeti Michigani osariigi wanglasse.

Sisseastumisel wangikongi leidis üks noormees lauakese pääl wäljawõtted Piiblist. Et see teda ei huwitanud, wõttis ta laualt teise raamatu, lootes säält leida midagi paremat. Nähes, et ta see raamat waimuliku sisuga, wiskas ta selle põlgutusega maha. Järgmisel päewal hakkas ta siiski seda raamatut igawuse pärast lugema. Warsti sai see talle huwitawamaks; ta huwi kaswas ja raamat oli warsti läbi loetud. Nüüd ärkas temas huwi Raamatute-Raamatu wastu, mille kaudu leidis Jeesust, kui isikliku sõpra ja Õnnistegijat.

Nii kui wanast Andreasega, kes leidis oma Õnnistegija ja otsis kõigepäält üles oma wenna Peetruse, oli ta selle nooremehega. Ta tuletas meelde oma ameti wenda kuritegudes ja toimetas selle raamatu tema kongi. Wiimane luges ja tuli samuti Kristuse juure.

Nii pea, kui nad wangist lahti said, läksid otsekohe Battle Creek'i Michigani (S. P. Adw. asukoht). Nad astusid ühte maija ja kõlistasid uksekella. Elurõõmsa näoga isand, kelle huultele ilmus lahke naeratus, awas ukse ja palus külalisi sisse astuda.

„Elab siin Mr. Smith?“

„Siin ja, mida wõin ma teile teha poisid?“

„Olete teie see Uriach Smith, kes kirjutas raamatu — Thoughts on Daniel and the Revelation — (Mõtted Taanieli ja Ilutamisraamatu üle)?“

„Just nii, poisid, ma olen seesama; mida edasi selle kohta?“

Sellele järgnes eluloo jutustamine.

Pärast lahkusid poisid majast, et minna wälja, küll mitte majade riisumiseks, waid

et astuda maija eestusest ja müüa eelnimetatud raamatud.

Oli ju see kõlbmatute waimusünnituste lugemine mis neid wanglasse oli saanud, kuid teiselt poolt oli see Piibli ja waimuliku kirjanduse lugemine, mis wabastas neid patuorjusest.

„Sooletusse jätta häid raamatuid, on ära ütelda inimkonna kõige kõrgemast paranemisest.“

„Meie wõime walida oma seltsilisteks seda soowime“, tähendab osawalt Henry van Dyke; „kirjanikke, kes awaldawad inimliku loomust kohusetundmuse, julguse ja lootuse walguses, ehk kirjanikke, kes paitawad lihalikke kirgi wõi pimedat waimlist usku.“

Walik otsustab meie saatust. Meie intellektuaalne loomus jarnaneb hameltoonile; ta wärw muutub toidu mõjul. Ütle mulle mis muusikat sina armastad, mis raamatuid sa loed, kui sa oled ikki, ja ma ütlen, mis teed sina sammud: alla wõi ülespoole“.

Jngliskeelest Mutty

Wanemad ja lapsed.

Waata algus lhf. 153.

tugewa mõju nende üle ja neile teadwuse, et nad enda piiramatu usalduse wõiwad teie peale panna. Ümbritsege enda lapsi koduste ja enda seltskonna rõõmudega. Kui teie seda teete, siis ei ole neil ta enam nii suurt igatsust omawanuste seltsiliste järele. Saadan töötab nende läbi, wiies neid nii kaugele, et nad üheteise peale mõju awaldawad ja üksteist hukkawad. Sel wiisil wõib ta kõige parema eduga töötada.

Rõõred awaldawad wõimsat mõju oma suguste peale. Nende kõnelemine ei ole alati walitud ja edukas. Üksteisele sofistatse kurje teateid kõrwa, missugused, kui neile otsustawalt wastu ei astuta, siidamesse pehitema jääwad, juuri ajawad, üles tärlawad ja wilja kannawad, rikkudes häid kombeid. Praegu maailmas walitsewa pahe ja lastele pealepandawate kiskenduste tõttu, peaksid wanemad kahetõttu püüdma lapsi enda külge kōita, neid märgata lastes, et nende igatsus on neid õnnelikuks teha“.

E. G. White.

„**Õde Sõnumi**“ aastakäigu hind on 180 m. Üht nr. maksab 15

Wäljaandja: 1895 a. asutat. 7 p. Adw. Eesti Siit. Tellimised kui ta rahasaadetused saata Martha Raba'le Nerepuiestee nr. 14-a Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. Bärengrub, Posti tän. nr. 48, kort. 5, Narwas, kuhu kaastõõd tulewad saata. D.-U. „Narwa Kirjastusühisuse“ trükk, Narwas. 1925.